

ВПЕРЕД!

РОБІТНИЧА ГАЗЕТА,

орган української соціалдемократичної партії.

Виходить кожного дня о 3 год. пополудни

Ціна примірника у Львові й на провінції:

== 40 сот. ==

Місячна передплата з пересилкою 10 К.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

„ВПЕРЕД“, ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 3.,
I. поверх.

Пролетарі всіх народів єднайтеся!

На приказ Начальної Команди В. П. видаємо нашу газету крім звичайного нашого українського письма — таном і латинськими буквами. Прикази сьому повинуємося тільки з konieczности, бо не хочемо позбавити наших читачів свого рідного друкованого слова.

*

1. січня 1919 р.

Чотири роки кривавої, страшної війни давно вже минули. Здавалося, скінчилось всевітнє лихоліття, скінчилися тяжкі терпіння й муки страждучої людськості. Нарешті зпоза грізних, темних туч заблус погідний блакит.

В прах звалились престולי могучих володарів, що дали почин всевітній війні. Весняним воздухом повіяло по всіх краях; революція йде побідно вперед, здобуваючи країну за країною. З надією стрічає її втомлена людськість; з тугою же давно вижданого, бажаного мира.

А мир все ще не приходить. Все ще блискають блискавки війни; все ще роздаються зловіщі, грізні громи.

Чи се вина революції? Чи се визвольний рух, що обхоплює всі землі й краї, — чи се він несе нове воєнне лихоліття? Чи се революція мира дати не в силі страждучим народам цілого світу?

А прецінь на чолі революційного руху стоїть скрізь соціалістичний пролетаріат, що підняв на ново давній клич волі, рівності й братерства, що кличе до братерського союзу вольні народи! А прецінь соціалізм — се непереможний ворог капіталізму, що оснований на „боротьбі всіх проти всіх“ доводить до таких катастроф, як велика, всевітня війна. Чомуж все ще не втихає гамір воєнний, чому не погас ще воєнний пожеж?

Революція обіймає щораз то ширші круги цивілізованого світу. Та революція теперішня — се наслідок війни. Війна принесла сей революційний пролом; теперішня революція — се „революція з гори“; вона є твором війни; вона перейшла на себе спадщину війни.

Відси всі ті нечувано важкі, запутані, складні обставини і услія, серед яких зродився і розвивається теперішній визвольний рух. На людськості, що визволюється з давніх кайдан, тяжить прокляття довголітньої, страшливої війни. Огнем і мечем, залізом і кровю рішали могучі верховоди питання всевітньої політики; і ті воєнні методи перейшли в спадщину, — вони тяжать ще на народах, що самі тепер рішають про свою долю й будучність.

На чолі новочасного визвольного руху стоїть соціалістичний пролетаріат. Та все ще незахитаний стоїть капіталістичний лад; незрікається і не думає зрікатись своєї сили і влади буржуазія. Тим більше, що декуди вона доперва тепер доходить до влади; адже на цілім сході Європи, а в частині в середній Європі тепер доперва, з упадком царату, німецько-пруського імперіялізму та імперії Габсбургів повстають і творяться новочасні національні держави, де буржуазія є суспільно пануючою клясою, де вона надає тон політичному життю.

Революція доперва починається. І соціалістичний пролетаріат, що стояв в перших рядах визвольної армії, що кровю своєю „окропив волю“, — стає перед могучим противником, що стояв осторонь в часі кривавої революційної боротьби, але також для себе хоче загартати здобутки кривавих визвольних змагань. Визискувачем є буржуазія в суспільно-економічному життю; визискувачем остає всна і в життю політичному.

А гаслом буржуазії, її кличем — панування над пролетаріатом, над широкими робочими масами свого народу, а рівночасно як найдалше розширення меж своєї національної держави, де вона є паном, значить панування над іншими народами. Заборча політика, імперіялізм — се вижит новочасного капіталізму.

І ось ми бачимо, як швидко визвольні гасла в устах буржуазних патріотів перемінилися в ім-

періялістичні кличі заборчої політики. Тут жерело всіх тих спорів, які тепер переходять майже скрізь в кроваві, оружні розправи. Побідні Чехи загартують німецькі області Чех; Італійці входять в острі конфлікти з південними Славянами; Мадяри з Румунами й Чехами, вибухає кривава, братовбійча, нещасна війна польсько-українська, — перша війна, яку по свсій волі ведуть два вольні, братні народи!..

Та соціалістичний пролетаріат знає, куди веде воєнна оружна розвязка міжнародних питань. Балканські краї повинні бути грізною осторогою для всіх народів, для польського і українського народу, а передовсім для соціалістичного пролетаріату.

Соціалістичний пролетаріат — наперекір націоналістичним кличам буржуазії, які неминучо кінчатся проливом крові — не сміє йти як покірний раб бездумний за колесницею своїх противників і верховодів. І не сміє соціалістичний пролетаріат по фарисейськи битися з гордістю в груди, що мій — мовляв — народ є праведник і тільки без гріха; серед кожного народу найдеться більше або менше сильна націоналістична струя, більше або менше сильний імперіялізм. А кожна гійна, кожний воєнний тріумф робить імперіялістів керівниками народів. „Найбільший паціфіст стане з хвилею побіди анексіоністом“ (Romain Rolland).

Тільки в братерським, дружнім союзи вольних народів є запорука щасливого розвою кожного з них; в соціалістичній міжнародности лежить найвищий новочасний патріотизм.

Соціалістичний пролетаріат тямить золоті слова свого великого речника, незабутнього Жореса:

„Можна сказати: невелика доза інтернаціоналізму віддаляє нас від вітчизни; повний інтернаціоналізм спроваджує нас до неї, невелика доза патріотизму віддаляє нас від Інтернаціоналу; повний патріотизм спроваджує нас до повного“ (J. Jaurès, l'Armée nouvelle.)

М. Ганкевич.

Україна.

Міністерства для національних меншостей на Україні.

Директоріат Української Республіки привернув назад закон про автономію для національних меншостей, ухвалений Центральною Українською Радою дня 9. січня 1918 р.

Після остягнних вістей, мають бути знову утворені міністерства для польських та жидівських національних справ.

Польські війська на Україні.

„Dziennik Ludowy“ ч. 5. з 31. XII. 1918. подає ва „Kuryerem Warszawskim“, що в Одесі висіли коаліційні війська, а з ними польські відділи. Сі польські відділи багато разів вели боротьбу з відділами Петлюри. Між генеральним штабом у Варшаві а командантом тих відділів Желеховським є постійне получення.

Таку вістку підхопив соціалістичний „Dziennik Ludowy“ і зараз подав її як пігулку польським робітникам.

Ми зі свого боку повинні спитати перше всього, що роблять польські відділи в Одесі? Чи се також оборона „kresów“? А друге те, чи ці відділи ведуть війну з демократом Петлюрою ізза „bratniej zgody“, чи в інтересі західних капіталістів? Але про се ми поговоримо на іншим місці.

Зате ми, як соціалдемократи, спитаємо „Dziennik Ludowy“, пошо він вишукує такі вісти і гуде ними робочий народ? Чи не мігби „Dziennik Ludowy“ лишити се буржуазним газетам? Чи може „Dziennik Ludowy“ думає філософією філістера і, дивуючись, каже:

„А най — кеже — тую Русь

„Трастя пококобить!

„І сю її й печу її,

„И ще мене не любить!“

А вже яку прислугу „Dziennik Ludowy“ зробив міністерствови тов. Морачевського сим, що підчеркує грубими буквами те, що Варшава стоїть в зносинах з семи відділами в Одесі, то вже й сліпий побачить. Тов. Морачевський певно приславби медалью „братньому органу“ за його дипломатичні тяги, але що він уневажнив всі медалі декларацією з дня 1. падолиста 1918., через се — і лише через се — не пришло її. А шкода, велика шкода!

Інша річ, що ми постараємося вихіснувати се ствердження польських газет на міжнародних сходинах. Хоч маємо їх і так аж забагато те ще одно більше не завадить.

Революція в Німеччині.

В Берліні останніми днями прийшло до дуже поважних заворушень. Полялася кров на вулицях міста. Багато осіб убитих або ранених.

Положення в Берліні є в найвищій степені загострене. Панує загальне переконання, що Берлін знаходиться в передодні поважних випадків. „Freiheit“, орган незалежних соціалістів, пише, що найріжніші поголоски про упадок правління Еберта-Гаазога і сьвятте правління через Ледебура й Лібкнехта є неправдиві, але вказують на те, що найближші дні мусять принести остаточне рішення для одної або другої сторони.

Орган соціалістичної більшости „Vorwärts“ опанували приклонники Спартакуса. Вони заняли дім „Vorwärts-у“ і не дозволили видавати його під дотеперішньою редакцією.

Останні випадки в Берліні вказують на те, що німецька революція дуже подібна до російської, помимо великих ріжниць під культурним, суспільним та господарським оглядом.

Жінка в Народній Республіці.

(Далі)

Тим, що вирости в старих державах, в яких жінка була майже виключена від публичних урядів, се домагання може видаватися невластивим. Одначе вистане стрясти з себе дотеперішні погляди і привички, а стане ясно, що жінка, маючи рівне з мущиною громадське виховання і шкільну освіту, може так само як мущина повнити службу в всіх державних урядах. Ми покищо привикли до жінки учительки і жінки-уряднички на низших становищах. Але вже й досі жінки в інших краях займали також висші становища в ріжних галузях публичної служби.

А дотеперішня участь жінок в умовім розвитку людства служить повним доказом, що жінка має такі самі умові здібности як мущина, отже може їх так само розвинути й ужити в публичній службі.

Очевидно, до сього треба відповідного підготовлення і тому одною з основ Народної Республіки повинна бути:

Рівність шкільної освіти обох полів.

Після дотеперішних досвідів на сім полі, де жінки на рівні з мущиною кінчать учительські семінарії, гімназії, університетські факультети й примінують свою освіту як на практичній, так і науковім полі, булоби зайвим ще доказувати слушність сього домагання. Хочемо тільки зазначити, що при реформі шкільництва, яке повинно наступити в Народній Республіці треба обсткуювати тип спільної школи для обох полів, яка найліпше надається до осягнення педагогічних цілей як загальних, так і в області полово-морального виховання.

Се очевидно не перешкаджає, щоб існували окремі фахові школи для жінок відповідно до потреб життя.

Рівність між людьми тільки тоді буде повна, коли вона розтягатиметься й на господарську область. До повної господарської рівности ямаєє соціалізм. І головною задачою Народної Республіки повинно бути здійснення соціалізму.

Одначе се — довший культурний процес, в яким мусить переродитися господар-

ська душа народу. Поки культурні народи перейдуть сей процес, жінка мусить домогатися і здобути господарську рівність з мущиною в межах кождочасного господарського ладу. В цілі господарської рівності жінки Народна Републіка повинна заповнити жінці:

Доступ до всіх занять на рівні з мущиною.

Отже побіч доступу до публичних урядів, жінка повинна мати законно заповнений рівний з мущиною доступ до всіх інших занять, як публичного так і приватного характеру (адвокатура, лікарювання, антикарство, технічні фахи і т. д.). Рівність шкільної освіти дасть жінці потрібне підготовлення до тих занять; законні постанови повинні дати їй вільне поле для розвитку своїх сил.

В теперішнім господарським устрою не всі заняття дають господарську рівність; широкі народні маси живуть у господарським поневоленню. Народна Републіка повинна забезпечити всім своїм громадянам:

Право на працю і право на позний дохід з праці.

Се право повинно бути очевидно рівне для мушині і жінок, воно повинно дати жінці господарську рівність з мущиною.

Се право обнімає також як найбільшу охорону праці, отже короткий (що найбільше 8-годинний) робочий день, гігієнічне урядженне варстатів і фабрик, забезпечення на випадок недуги й старости, свобода організації і т. д. Очевидно, що охорона праці повинна обнімати в рівній мірі також жіночу працю.

Крім того окремі постанови повинні мати на цілі особливу охорону жіночої праці, відповідно до потреб жіночого організму. (Далі буде.)
М—я.

Мобілізація залізничників.

Мобілізаційний приназ ПІлсудського. Супроти політичної ситуації на зовні держави, яка вимагає операції на сильній армії, рішився начальник ПІлсудський зарядити примусовий побір чотирох річників, 1896, 1897, 1898 і 1899, в головнім окрузі краківським. — Рекрутовані з тих річників будуть обов'язані до військової служби виїмково через чотири місяці, а відтак будуть заступлені рекрутами-новобранцями. Рекрутация розпочнеться з днем 10: січня 1919 р.

Варшавський генеральний штаб оголосив декрет про мобілізацію залізничних військ і служби на польських військових залізницях.

Дія нас цікаві отсі уступи декрету:

„Уступ 4. віддає — на час організування польської держави — залізницю на землях: червоно-руських, волинських і литовських під військовою командою.

Вже існуючі польські державні залізниця на червоно-руських землях, положені в сфері воєнних чинностей, оголошуються як існуючі в воєннім стані, а їх робітники є піддані під ригор воєнних прав і військової дисципліни“.

Вісти з краю.

Снятин. Повітовим комісарем є поручник К. Мартинець, звисний українському загалові з часу, як був командантом Володимира Волинського. В цілі повіті люди поскидали давних вітків і громадські ради та повибирали комісарів Національної Ради і прибічні ради. По селах є горожанська міліція. Організацію жандармерії де-що змінено. Її назву змінено на державну міліцію. Повіт є поділений таксамо як давніше на райони зі станицями державної міліції.

3 Налуша доносять, що на чолі повітової Української Ради стоїть Микола Желехівський. В старостві працюють самі Українці, бо Поляки відмовили своєї служби. Реквізиція збіжа переводиться лише по панських дворах. Ціла людність є занята вирубуванням двірських і державних лісів. Одиноке в Галичині підприємство потасової соли „Калі“ є в руху. Апровізація добра, лише відчувається недостачу цукру.

Польське воєнне звідомлення.

Звідомлення штабу Нач. Ком. В. П. на східню Галичину, ген. Розвадовського.

З дня 31. грудня 1918 р. Від рана через цілий день атакував ворог, не ошаджуючи кривавих жертв, Голоско велике, Кривичі, Персенківку, Кульпарків і Скнилів. Атаки, ізза героїстича наших військ відперто на цілій лінії. Над вечір спрямував ворог значно взможенний огонь артилерії на Скнилів, опісля кинув на тім відтинку

піхоту до атаки Але й сей атак розбився о хоробру поставу, неструдженого польського жовніра.

Жадання сербських соціалістів.

Сербські соціалісти видали маніфест, в яким зажадали утворення одноцільної полуднево-славянської держави, усунення давного правління, конфіскації дібр, розділу церкви від держави, загального виборчого права для мушин і жінок та прулучення Болгарії до полуднево-славянської держави.

НОВИНКИ.

— В справі останніх арештувань редакторів „Впереду“ після тов. П. Буняка дня 31. грудня до редактора „Dziennik-a Ludow-ogo“ отсе письмо: „Товаришу Редактор! В „Dziennik-u Ludow-im“, з дня 31. грудня, в нотатці, де говориться про арештування редакторів „Впереду“ піднесено, що „арештування тов. Буняка полягає, здається, на „mylnych przesłankach“, бо він не має нічого спільного з українськими шовіністами“.

— Прошу Тебе, Товаришу Редактор, о спростування висше згаданої нотатки. Дня 28. грудня вночі арештовано всіх (себто мене, тов. д-ра Льва Ганкевича, тов. д-ра М. Фільца та інших товаришів) „bez przesłanek“ і без подання нам причини арештування. Сталося. Та нотаткою в „Dziennik-u Ludow-im“ зробили Ви нам всім прикрістю, бо який ідейний напрям заступаємо ми в сї, знаєте прецінь з нашої партійної роботи з передвоєнних часів, а тепер хочби з тих 26. чисел „Впереду“ і 2. чисел „Доброї Новини“, які ми в сих виїмкових для нас умовах видали. З соц.-дем. привітом — П. Буняк“.

— Товариша д-ра М. Фільца, партійного секретаря, арештованого разом з редакторами „Впереду“, випущено вкінці на волю.

— Ревізії в митрополічій палаті і в усіх забудуваннях Юра тревали два дні, в суботу і в неділю, дня 28. і 29. грудня. Ревізії (осьма і дев'ята з ряду) відбувалися в усіх забудуваннях Юра дуже докладно; перешукувано найменші закутини. Митрополитови забрано всі папери і всю його приватну кореспонденцію.

— (Б. К.) Стан облоги в Познані завели німецькі та польські власти, аж до відкличання. В приказі, підписанім через нового команданта Малашка сказано, що публичні будинки аж до відкличання мають бути обсажені польською сторожею.

— „Nowe Życie“, орган жидівської соціал-демократичної партії, почав виходити в Кракові під редакцією тов. д-ра Генр. Шрайбера. Братньому органу засилаємо привіт!

— Словацький соціалдемократичний Конгрес. Після донесення словацького пресового бюра відбулася дня 25 грудня м. р. в Ліпто-Сент-Мікльош конференція представників 80. словацьких соціалдемократичних організацій. На конференції зазначено, що свободу, яку досягнули, вмітуть належно цінити та шанувати свободу інших народів. Їх становище тепер не легке, ворогів мають досить: Німців, Мадярів та Поляків. Сї останні хочуть їм видерти чисто словацькі землі Спіж і Арку. Та нехай вони тямлять, що ті словацькі жовнірі, які в часі окупації Польщі через австрійські та мадярські війська боронили Поляків, тепер не заважаються стати з ними до боротьби в обороні своїх земель. Злучені тепер кріпко в імя соціалдемократичних ідеалів держатисьмуть солідарно усі разом. Конгрес вислав президентови Масарикові привітну телеграму.

— Коуніат польського Тимчасового Правлячого Комітету (ТКР) в справі обходження з інтернованими, висланий під адресою Української Національної Ради, на руки т. д-ра Льва Ганкевича, Начальної Команди Українських Військ і Державного Секретаріату на руки д-ра Костя Левичького, помістимо в застрішнім числі „Впереду“.

— Француз Генрик Вілем живе інтернований в Тернополі. Доносить про се вже сама „Gazeta Roganna“ з „віродостойного жерела“! А її сестриця — „Gazeta Wieczorna“ — недавно ще плакала що Вілема Українці замордували, знущалися над ним перед смертю, тортурували, забрали йому ріжні „дипломатичні“ акти і так далі і так далі! А що то вже Українцям не дісталося притім! За голову п. Вілема мали вони відповісти „перед Францією, цілим світом і Польщею“! І „Wieczorna“ також покликувалася на „віродостойне жерело“ і втягала навіть в сю „кроваву“ справу обох англійських офіцерів, що якраз тоді були у Львові... — З того самого „віродостойного жерела“ довідується „Roganna“, що Українці інтернували в Тернополі, також архикнязя Вільгельма, сина Кароля в Живці. Ми дуже цікаві, що про се напише „Wieczorna“?..

— Протижидівські погроми. Польська буржуазна преса старається всіми способами помешкати перед світом сю чорну пляму, яка вийшла

ізза протижидівських погромів у Львові і в Галичині. А старається вона зробити се в той спосіб, що в своїй буйній фантазії пише про погроми в українських містах Галичини та на Україні. Та ті фантазії розвиваються все, як дим. Вчора знову заговорили вони на свою старутему. Гось в одній газеті находимо видрукований великими буквами наголовок: „Pogromy żydowskie w Kijowie“ — а в нотатці скромну вістку ПТА., що в Києві „było kilka usiłowań pogromów żydowskich“.

— Страх перед большевизмом. В Дембіді арештовано трох польських залізничників, членів міської ради за... большевизм. Арештування тих трох „большевиків“ доконало 20 польських узброєних офіцерів з полковником на чолі, які виключно в сїй цілі приїхали з Перемішля. По чотирох днях полевий суд, не нїшювши нічого небезпечно, випустив усіх трох на волю. Доносить про се „Naprzód“, який питається: „Де ми живемо?!“ А ми йому відповімо на се: В тій частині Польщі, яка находиться ще під пансько-шляхотським пануванням!

Оповістки.

— Земельний Банк Гіпотечний. спілка акційна у Львові, подає до відома, що з огляду на господарський застій обнижує процентову стопу від вкладок в біжучім рахунку на 2½%, почавши від 1. січня 1919 аж до відкличання. 2—5

— Красвий Союз Кредитовий у Львові повідомляє отсим, що від дня 1. січня 1919 буде платити від вкладок до обороту 2½%. 2—5

— Товариство взаємного кредиту „Дністер“ у Львові, подає до відома своїх П. Т. вкладчиків, що з днем 1 січня 1919 знижує відсоткову стопу від вкладок на 2½%. 2—5

— „Народна Гостиниця“ у Львові повідомляє, що обнижує процентову стопу від вкладок на 3% від 1. січня 1919 р. 1—3

— Пригадуємо й просимо гямати про ялинку для ранених українських жовнірів! — Комітет Жінок. 3—6

— Хто кулив „Робітничий Календарик“ зі зле уложеними (через спосіб) сторонами, нехай зголоситься до адміністрації „Впереду“, де може замінити собі на инший.

Вже вийшов з друку і продається

Робітничий

КАЛЕНДАРИК

на 1919 рік.

Ціна одного примірника 1 Кор. 30 сот.

Хто бере більше, як 10 примірників, платить по 1 Кор. за один примірник.

Набувати можна в адміністрації „Впереду“, при вул. Руській ч. 3, 1. поверх, в обох українських книгарнях, в бюрох дневників і в трафіках.

Оголошення приймається по 2 короні за один петітовий рядок. За зміст оголошень редакція не відповідіає.

До працьодавців! Хто потребує робітників і робітниць, нехай зголоситься в адміністрації „Впереду“. 10—10

Управитель шлюсарській знайде примірник зараз; зголоситися при ул. Потоцького ч. 58. 3—3

БОРИС МИКОЛА! УчИТЕЛЬ ШОРОБУРА! Прошу повідомити Катрука і мою жінку, що я здоров і перебуваю у брата. — М о н д р а 10—12

БОРИС МИКОЛА! Дай вістку, чи ти здорова? — Р о д и ч і 7—10

БОРИС МИКОЛА! Дай вістку, чи ти здоров? — Р о д и ч і 6—10

НАТАША, жена д-ра ГРИЦЬКА НИЧЕИ просить повідомити його Родичів в ТЕРНОПОЛІ, що живе здорова на місці. Інші часописи просить о передрук. 5—5

Знакомі повідомлять ласкаво о ПЕТРА ЛЕВИЦЬКОГО в ДЕГОВЦІ п. Пеари коло Ходосова, що дочка Лідка і родина у Львові здорові. 3—4

Хто знавби, що сталося з КАРЛОМ ШВАВОВИЧЕМ, який уступив 15 грудня с. р. до РОДОВИЦЬ коло Львова, зовіть повідомити родину, вул. Каспра Бочковського ч. 8. 1—3

Читачів „Впереду“ прошу повідомити МАРІЮ ШИТИНСЬКУ, ДОВЖЕНІВ, коло Белза, пов. Сокаль, що я вже здоров. — С е м е н. 1—5

Інженер В. МАНАСТИРСЬКИЙ. Ма держимось досі добре. Лист і гроші одержала. — Марійка. 1—2

Оо. НИЖАНКОВСЬКОГО і ГАЛАНТА, Стрий, просить о вістку про ВОЛОДИМИРА РУДОВИЧА родичів. Передрук в срийській часописі платний. — Львів, ул. Тератинська 3. 1—3